

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE št. 136/20
Luxembourg, 10. november 2020

Sodba v zadevi C-644/18
Komisija/Italija

Italija je kršila pravo Unije o kakovosti zunanjega zraka

Mejne vrednosti za koncentracije delcev PM₁₀ so bile med letoma 2008 in 2017 sistematično in trajno presežene

Evropska komisija je leta 2014 zoper Italijansko republiko začela postopek zaradi neizpolnitve obveznosti, ker so bile na nekaterih območjih italijanskega ozemlja sistematično in trajno presežene mejne vrednosti, ki so za delce PM₁₀ določene z Direktivo „o kakovosti zraka“.¹

Komisija je namreč menila, prvič, da je Italijanska republika od leta 2008 na zadevnih območjih sistematično in trajno kršila dnevno in letno mejno vrednost, ki veljata za koncentracije delcev PM₁₀ na podlagi člena 13(1) Direktive „o kakovosti zraka“ v povezavi s Prilogo XI k tej direktivi. Drugič, Komisija je Italijanski republiki očitala, da ni izpolnila obveznosti, ki jo je imela na podlagi člena 23(1) te direktive v povezavi s Prilogo XV k navedeni direktivi, da sprejme ustrezne ukrepe za zagotovitev spoštovanja mejnih vrednosti za delce PM₁₀ na vseh navedenih območjih.

Komisija je menila, da pojasnila, ki jih je Italijanska republika v zvezi s tem predložila v okviru predhodnega postopka, niso bila zadostna, zato je pri Sodišču 13. oktobra 2018 vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti.

Sodišče, ki je na zahtevo Italijanske republike zasedalo v velikem senatu, je v sodbi, razglašeni 10. novembra 2020, tej tožbi ugodilo.

Na prvem mestu, Sodišče je v zvezi z očitkom, ki se nanaša na sistematično in trajno kršitev določb člena 13(1) Direktive „o kakovosti zraka“ v povezavi s Prilogo XI k tej direktivi, razsodilo, da da je navedeni očitek ob upoštevanju elementov, ki jih je Komisija navedla za obdobja in območja, ki so predmet postopka, utemeljen. Sodišče je v zvezi s tem najprej spomnilo, da preseganje mejnih vrednosti za delce PM₁₀ samo po sebi zadostuje za ugotovitev neizpolnitve obveznosti iz zgoraj navedenih določb Direktive „o kakovosti zraka“. **Sodišče je v obravnavani zadevi namreč ugotovilo, da sta bili dnevna in letna mejna vrednost za delce PM₁₀ od leta 2008 do vključno leta 2017 na zadevnih območjih zelo pogosto preseženi.** Po mnenju Sodišča to, da zadevni mejni vrednosti v nekaterih letih v zadevnem obdobju nista bili preseženi, ne preprečuje, da se v takem položaju ugotovi sistematična in trajna kršitev zadevnih določb. Kot namreč izhaja iz same opredelitve „mejne vrednosti“ iz Direktive „o kakovosti zraka“, mora biti ta, da se izogne škodljivim učinkom na zdravje ljudi in/ali okolje kot celoto, se jih prepreči ali zmanjša, v določenem roku dosežena in se, ko se doseže, ne sme več preseči. Sodišče je poleg tega poudarilo, da kadar je taka ugotovitev, kot v obravnavanem primeru, dokazana, ni pomembno, ali je neizpolnitev obveznosti posledica volje države članice, ki se ji ta neizpolnitev pripisuje, njene malomarnosti ali celo tehničnih ali strukturnih težav, na katere je naletela, razen če se dokaže obstoj izrednih okoliščin, posledicam katerih se kljub vsej skrbnosti ne bi bilo mogoče izogniti. Ker Italijanska republika v obravnavanem primeru ni uspela predložiti takega dokaza, se je torej zmanjševala na raznolikost virov onesnaževanja zraka, da bi dokazala, da za nekatere od teh virov onesnaževanja ni odgovorna, kot denimo tiste, na katere naj bi vplivale evropske politike z različnih področij ter topografske in klimatske posebnosti nekaterih zadevnih območij. Nazadnje, Sodišče je

¹ Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL 2008, L 152, str. 1).

kot povsem neupoštevno štelu okoliščino, ki jo je Italijanska republika navedla v zvezi z omejenim obsegom, ki ga območja, na katera se nanašajo očitki Komisije, predstavljajo glede na celotno nacionalno ozemlje. V zvezi s tem je pojasnilo, da že preseganje mejnih vrednosti za delce PM₁₀ na samo enem območju zadošča za ugotovitev kršitve zgoraj navedenih določb Direktive „o kakovosti zraka“.

Na drugem mestu, Sodišče je v zvezi z očitkom, ki se nanaša na nesprejetje ustreznih ukrepov za zagotovitev spoštovanja mejnih vrednosti za delce PM₁₀ v skladu z zahtevami iz člena 23(1) Direktive „o kakovosti zraka“ ter tega člena v povezavi z oddelkom A Priloge XV k tej direktivi, razsodilo, da je tudi ta očitek utemeljen. V zvezi s tem je spomnilo, da mora država članica na podlagi teh določb v primeru preseganja navedenih mejnih vrednosti, za katere je rok za doseg skladnosti že potekel, pripraviti načrt za kakovost zraka, ki je v skladu z zahtevami iz te direktive, zlasti z zahtevo, da je treba določiti ustrezne ukrepe, da bo obdobje preseganja teh mejnih vrednosti čim krajše. Sodišče je v tem okviru opozorilo, da čeprav tako preseganje samo po sebi ne zadošča za ugotovitev, da država članica ni izpolnila obveznosti, ki jih ima na podlagi navedenih določb Direktive „o kakovosti zraka“, in čeprav ima država članica pri določitvi ukrepov, ki jih je treba sprejeti, do neke mere polje proste presoje, pa morajo biti ti ukrepi vsekakor taki, da se z njimi zagotovi, da bo obdobje preseganja čim krajše.

Sodišče pa je v obravnavani zadevi **ugotovilo, da Italijanska republika očitno ni pravočasno sprejela tako zahtevanih ukrepov.** V podporo te ugotovitve je navedlo elemente iz spisa, iz katerih je natančneje razvidno, da je bilo preseganje dnevne in letne mejne vrednosti za delce PM₁₀ na zadevnih območjih vsaj osem let sistematično in trajno, da so bili ukrepi, določeni v načrtih za kakovost zraka, ki so bili predloženi Sodišču, še posebno tisti, s katerimi naj bi se dosegle strukturne spremembe zlasti glede glavnih dejavnikov onesnaževanja – kljub postopku, ki v Italijanski republiki poteka, da bi se zagotovilo spoštovanje teh mejnih vrednosti – v veliki večini določeni šele nedavno in da je v več od teh načrtov pričakovani čas, potreben za doseg ciljev v zvezi s kakovostjo zraka, določen na več let ali celo dve desetletji po začetku veljavnosti mejnih vrednosti. Sodišče je presodilo, da ta položaj sam po sebi dokazuje, da Italijanska republika ni izvedla ustreznih in učinkovitih ukrepov, da bi bilo obdobje preseganja mejnih vrednosti za delce PM₁₀ čim krajše. Poleg tega je Sodišče – čeprav je Italijanska republika menila, da je zlasti ob upoštevanju načel sorazmernosti, subsidiarnosti ter ravnovesja med javnimi in zasebnimi interesi treba nujno dovoliti dolge roke, da lahko ukrepi iz različnih načrtov za kakovost zraka začnejo učinkovati – nasprotno ugotovilo, da ta pristop ni niti v skladu s časovnimi okviri, določenimi v Direktivi „o kakovosti zraka“ za izpolnitev obveznosti iz te direktive, niti s pomembnostjo ciljev varovanja zdravja ljudi in okolja, ki jima sledi ta direktiva. Sodišče je namreč opozorilo, da – čeprav na podlagi člena 23(1) Direktive „o kakovosti zraka“ ni mogoče zahtevati, da se z ukrepi, ki jih sprejme država članica, zagotovi takojšnje spoštovanje teh mejnih vrednosti, da bi se lahko ti ukrepi šteli za ustrezne – bi se s pristopom Italijanske republike lahko dopustilo splošno podaljšanje denimo *sine die* roka za spoštovanje teh vrednosti, čeprav so bile določene prav z namenom uresničitve teh ciljev.

OBVESTILO: Tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti lahko zoper državo članico, ki ni izpolnila obveznosti iz prava Unije, vloži Komisija ali druga država članica. Če Sodišče ugotovi, da obveznosti niso bile izpolnjene, mora ta država članica v kar najkrajšem času sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe.

Če Komisija meni, da država članica ni sprejela ukrepov, potrebnih za izvršitev sodbe, lahko vloži novo tožbo, s katero zahteva naložitev denarnih sankcij. Če pa Komisija ni bila obveščena o ukrepih za prenos direktive, lahko Sodišče na predlog Komisije sankcije naloži že v prvi sodbi.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Posnetki z razglasitve sodbe so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.